

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 2.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.62>

УДК 339.9:004.738.5

К. В. Сатушева,

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу, Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця, м. Харків

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6155-0490>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК СТРУКТУРНИХ ЗМІН У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

K. Satusheva,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Business Security,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv*

DIGITALIZATION AS A FACTOR OF STRUCTURAL CHANGES IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL TRADE

У статті розглянуто сутність та уточнено визначення поняття «цифрова трансформація міжнародної торгівлі». Охарактеризовано сучасні тенденції розвитку світової економіки під впливом цифровізації, технологічного прогресу, геополітичної нестабільності, кліматичних змін

та наслідків пандемії COVID-19. Проаналізовано вплив цифрових технологій, таких як електронна комерція, блокчейн, штучний інтелект та великі дані, на структуру міжнародних торговельних операцій, організацію логістики, фінансові розрахунки та взаємодію між учасниками ринку. Визначено основні відмінності традиційної та цифрової торгівлі за критеріями швидкості угод, витрат на логістику, географії, масштабованості, персоналізації та ризиків, що супроводжують міжнародні операції. Розглянуто основні напрями трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації, зокрема: розвиток онлайн-торгівлі як драйвера зростання глобальної економіки, оптимізацію ланцюгів поставок через цифрові технології, застосування блокчейн-рішень для забезпечення прозорості та безпеки угод, використання Big Data та штучного інтелекту для аналізу попиту та персоналізації пропозицій. Проаналізовано виклики, що виникають у процесі цифровізації торгівлі, зокрема кіберзагрози, регуляторні бар'єри та цифровий розрив між країнами. Охарактеризовано трансформацію міжнародної торгівлі України під впливом цифровізації, включаючи зростання обсягів електронної комерції, покращення логістики та митних процедур, впровадження електронного декларування та автоматизацію митних процесів, що сприяє підвищенню ефективності міжнародних торговельних операцій. Визначено переваги цифрової торгівлі для малого та середнього бізнесу, зокрема розширення доступу до глобальних ринків та можливість підвищення конкурентоспроможності підприємств. Проаналізовано необхідність розвитку цифрової інфраструктури, удосконалення правового регулювання та стимулювання інновацій у відповідних секторах економіки для забезпечення ефективної інтеграції України у глобальні цифрові ланцюги створення вартості. Науковими результатами дослідження є: 1) уточнення сутності цифрової трансформації міжнародної торгівлі та її ключових компонентів; 2) систематизація основних напрямів та викликів цифрової торгівлі; 3) визначення стратегічних можливостей і переваг застосування цифрових

технологій для підвищення ефективності міжнародної торгівлі та інтеграції України у глобальні економічні процеси.

The article examines the essence and clarifies the definition of the concept of “digital transformation of international trade.” It characterizes current trends in the development of the global economy under the influence of digitalization, technological progress, geopolitical instability, climate change, and the consequences of the COVID-19 pandemic. The impact of digital technologies, such as e-commerce, blockchain, artificial intelligence, and Big Data, on the structure of international trade operations, logistics organization, financial transactions, and interaction between market participants is analyzed. The main differences between traditional and digital trade are identified in terms of transaction speed, logistics costs, geographic reach, scalability, personalization, and associated risks. Key directions of the transformation of international trade under digitalization are considered, including the development of online trade as a driver of global economic growth, optimization of supply chains through digital technologies, application of blockchain solutions to ensure transparency and security of transactions, and the use of Big Data and artificial intelligence for demand analysis and personalized offerings. The study examines the challenges arising in the process of digital trade, including cyber threats, regulatory barriers, and the digital divide between countries. The transformation of international trade in Ukraine under the influence of digitalization is characterized, including growth in e-commerce volumes, improvements in logistics and customs procedures, the introduction of electronic declaration and automation of customs processes, which contributes to the increased efficiency of international trade operations. The advantages of digital trade for small and medium-sized enterprises are identified, including broader access to global markets and the potential to enhance enterprise competitiveness. The study analyzes the need for developing digital infrastructure, improving legal regulation, and stimulating innovation in relevant economic sectors to ensure the effective integration of Ukraine into global digital value

chains. The scientific results of this study are: 1) clarification of the essence of digital transformation of international trade and its key components; 2) systematization of the main directions and challenges of digital trade; 3) identification of strategic opportunities and benefits of using digital technologies to increase the efficiency of international trade and integrate Ukraine into global economic processes.

Ключові слова: *цифровізація, міжнародна торгівля, електронна комерція, блокчейн, штучний інтелект, логістика, Big Data.*

Keywords: *digitalization, international trade, e-commerce, blockchain, artificial intelligence, logistics, Big Data.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Сучасна міжнародна торгівля перебуває на перехідному етапі, зумовленому стрімким розвитком цифрових технологій, глобальною економічною інтеграцією та змінами у структурі міжнародних економічних зв'язків. Ці процеси породжують низку проблем, які мають одночасно наукове і практичне значення. Традиційні моделі торгівлі, що базувалися на фізичній присутності підприємств, географічних кордонах та класичних ланцюгах поставок, стають недостатньо ефективними в умовах цифрової економіки. Нові технологічні інструменти, такі як електронна комерція, блокчейн, штучний інтелект, Інтернет речей та системи аналітики великих даних, створюють можливості для оптимізації торговельних процесів, проте одночасно породжують нові виклики щодо кібербезпеки, правового регулювання та забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів.

Проблема трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації має декілька взаємопов'язаних аспектів. По-перше, відбувається радикальна зміна структури міжнародних економічних взаємодій: цифрові платформи дозволяють компаніям виходити на нові ринки з мінімальними

транзакційними витратами та обмеженнями фізичної інфраструктури. По-друге, цифровізація змінює час реалізації угод, масштабованість бізнесу та рівень персоналізації пропозицій для споживачів, що створює нові стандарти конкурентоспроможності. По-третє, цифрова трансформація супроводжується необхідністю адаптації правових та регуляторних механізмів, а також інвестицій у захист даних і забезпечення кібербезпеки. Нарешті, глобальний цифровий розрив між країнами та регіонами створює нерівні умови для інтеграції підприємств у міжнародні ланцюги створення вартості.

Наукове значення цієї проблеми полягає у потребі комплексного дослідження нових моделей міжнародної торгівлі, їхньої ефективності та впливу на економічний розвиток. Вивчення цифрових торговельних платформ, алгоритмів управління ланцюгами постачання, методів прогнозування попиту та оптимізації логістики дозволяє формувати нові теоретичні підходи до організації міжнародних економічних відносин у цифрову епоху. Крім того, наукове дослідження цих процесів сприяє розвитку методологій аналізу ризиків, пов'язаних із кібербезпекою та регуляторними бар'єрами, що особливо актуально у світлі глобальної інтеграції ринків та цифровізації економік різних країн.

Практичне значення проблеми полягає у визначенні шляхів підвищення ефективності міжнародної торгівлі для держав та підприємств, оптимізації логістичних і фінансових процесів, а також забезпечення конкурентоспроможності на глобальних ринках. Цифровізація відкриває нові можливості для малого та середнього бізнесу, зокрема через доступ до глобальної аудиторії споживачів і скорочення витрат на фізичну інфраструктуру. Водночас вона потребує системної роботи з боку державних органів, включно з розробкою правових і регуляторних механізмів, забезпеченням кібербезпеки, а також стимулюванням інновацій та розвитку цифрових компетенцій у підприємств. Для країни, що розвивається, цифровізація торгівлі стає важливим інструментом економічного зростання,

підвищення прозорості та ефективності митних процедур, оптимізації ланцюгів постачання та інтеграції українських підприємств у глобальні торговельні мережі. Однак існуючі проблеми цифрового розриву, недостатня цифрова зрілість малого та середнього бізнесу, а також потреба у модернізації правового поля та адаптації до міжнародних стандартів створюють додаткові виклики, які потребують комплексного наукового і практичного вирішення.

Таким чином, проблема трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації є одночасно науковою і практичною, що визначає її високу актуальність. Науково обґрунтоване дослідження цього явища дозволяє не лише створити нові теоретичні моделі цифрової торгівлі, а й розробити практичні рекомендації для підприємств, державних органів та міжнародних організацій. Це включає оптимізацію логістичних і фінансових процесів, підвищення рівня кібербезпеки, забезпечення прозорості угод та зменшення нерівності у доступі до цифрових ресурсів. Урахування цих аспектів є критично важливим для розвитку міжнародної торгівлі та ефективного використання потенціалу цифрової економіки як на глобальному, так і на національному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень показує, що цифровізація відіграє ключову роль у трансформації міжнародної торгівлі, сприяючи структурним змінам у ланцюгах постачання, логістиці, фінансових розрахунках та бізнес-моделях. Зокрема, у статті Чжан Х. здійснено огляд актуальних цифрових технологій (AI, IoT, блокчейн) та їх вплив на міжнародні торговельні потоки, включно з викликами кібербезпеки та трансформацією ланцюгів поставок [1]. Роботу Шевченко І. та ін. присвячено дослідженню цифрової торгівлі Великобританії. Автори розкривають досвід розвинутого ринку цифрової торгівлі та пропонують механізм його адаптації в Україні, підкреслюючи важливість блокчейн-технологій і цифрових платформ [2]. У дослідженні Шлапак А., Яценко О. розглядається вплив цифровізації на

конкурентоспроможність країн та компаній у глобальній економіці. Автори зазначають, що цифрові інструменти дозволяють малому та середньому бізнесу виходити на міжнародні ринки, скорочують транзакційні витрати та підвищують швидкість укладання угод [3]. Дослідження Мірзайє С., Мохіуддін М. демонструє, що цифрова трансформація сприяє інтернаціоналізації підприємств та перетворює глобальні ланцюги постачання, водночас створюючи потребу у модернізації регуляторного середовища та підвищенні рівня кібербезпеки [4]. Осадчук В. у своїй роботі виділяє пріоритети цифрової трансформації міжнародної торгівлі у провідних країнах світу та підкреслює роль цифрових платформ для підвищення ефективності торгівлі, особливо для малого і середнього бізнесу [5]. Яценко О., Тананайко Т. зосереджуються на проблемі цифрового розриву між країнами та його впливі на рівень участі підприємств у глобальних торговельних мережах [6]. Харенко В. та Скрипник Н. доводять, що цифровізація сприяє підвищенню прозорості міжнародних угод, оптимізації логістичних процесів і скороченню часу транзакцій, однак потребує адаптації правових і регуляторних механізмів [7]. У своїй статті Константін А., Цетулеан М. підкреслюють важливість цифрових технологій для підвищення конкурентоспроможності ланцюгів постачання, особливо у країнах із формуючимися ринками [8]. Дослідження OECD і WTO висвітлюють глобальні тенденції цифрової торгівлі, зокрема роль електронних платформ, AI та аналітики великих даних у підвищенні ефективності міжнародних операцій, а також необхідність розробки міжнародних стандартів цифрової торгівлі [9, 10].

Таким чином, аналіз останніх наукових публікацій показує, що цифровізація виступає комплексним чинником структурних змін у міжнародній торгівлі. Вона трансформує традиційні ланцюги поставок, прискорює обробку угод, знижує транзакційні витрати, розширює доступ підприємств до глобальних ринків і підвищує роль технологій AI, IoT та блокчейн. Водночас існують суттєві виклики, пов'язані з кібербезпекою,

регуляторними бар'єрами та цифровим розривом між країнами, що потребує розробки комплексних науково-практичних підходів для ефективного використання потенціалу цифрової торгівлі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є уточнення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо впливу цифровізації на структурні зміни в системі міжнародної торгівлі та підвищення ефективності міжнародних торговельних процесів.

Для досягнення мети були поставлені і вирішені такі завдання: висвітлити сутність поняття “цифровізація міжнародної торгівлі” та визначити її ключові елементи; проаналізувати сучасні цифрові технології (AI, IoT, блокчейн, Big Data) та їхній вплив на міжнародні торговельні потоки; дослідити структурні зміни в глобальних ланцюгах поставок під впливом цифровізації; охарактеризувати переваги та виклики цифровізації для підприємств у міжнародній торгівлі; проаналізувати регуляторні та безпекові аспекти цифрової торгівлі, включно з кіберзагрозами та цифровим розривом між країнами; розробити рекомендації щодо ефективного впровадження цифрових технологій у системі міжнародної торгівлі для підвищення її прозорості, оперативності та конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. Проведений аналіз наукових джерел показав, що, попри спільне розуміння цифровізації міжнародної торгівлі як об'єктивного та незворотного процесу, дослідники по-різному акцентують увагу на її змістовних характеристиках, функціональних ознаках та структурних наслідках.

Так, Чжан Х. [1] трактує цифровізацію міжнародної торгівлі насамперед як технологічний процес, пов'язаний із впровадженням штучного інтелекту, Інтернету речей та блокчейн-технологій у традиційні торговельні операції. Автор підкреслює, що ключовою ознакою цифровізації є трансформація ланцюгів поставок у реальному часі, автоматизація митних процедур і зниження трансакційних витрат. У цьому підході цифровізація

виступає інструментом підвищення операційної ефективності міжнародної торгівлі.

Інший підхід представлений у роботах Шевченко І. та співавторів [2], які розглядають цифровізацію міжнародної торгівлі крізь призму платформної економіки. Автори наголошують, що цифровізація означає перехід від фізичних торговельних каналів до електронних платформ і маркетплейсів, що забезпечують доступ підприємств до глобальних ринків незалежно від їхнього географічного розташування. У цьому контексті цифровізація трактується як фактор демократизації міжнародної торгівлі та зниження бар'єрів входу для малого і середнього бізнесу.

Шлапак А. та Яценко О. [3] підходять до визначення цифровізації міжнародної торгівлі з позицій економічної конкурентоспроможності. На їхню думку, цифровізація є системною трансформацією торговельної діяльності, що охоплює управління даними, автоматизацію бізнес-процесів, цифрові фінансові інструменти та логістичні рішення. Автори підкреслюють, що саме здатність країн і компаній інтегрувати цифрові технології визначає їх позиції у глобальних торговельних мережах.

Мірзайє С. та Мохіуддін М. [4] розглядають цифровізацію міжнародної торгівлі як інституційно-економічне явище, що поєднує технологічні інновації з трансформацією регуляторного середовища. Вони наголошують, що цифровізація змінює не лише форми торгівлі, але й правила взаємодії між державами, бізнесом і споживачами, формуючи потребу в гармонізації міжнародних стандартів, захисті даних і кібербезпеці.

Осадчук В. [5] трактує цифровізацію міжнародної торгівлі як інструмент структурної модернізації економіки, що сприяє скороченню часу торговельних операцій, підвищенню прозорості та оптимізації митно-логістичних процесів. Автор підкреслює роль цифрових технологій у підвищенні експортного потенціалу країн, зокрема тих, що розвиваються.

У працях Яценко О. та Тананайко Т. [6] цифровізація міжнародної торгівлі розглядається через призму цифрового розриву між країнами.

Автори зазначають, що нерівний доступ до цифрової інфраструктури та технологій формує асиметрії у глобальній торгівлі та впливає на можливості інтеграції окремих економік у світові ринки.

Таким чином, узагальнення наукових підходів дозволяє зробити висновок, що цифровізація міжнародної торгівлі є багатовимірним явищем, яке поєднує технологічні, економічні, інституційні та соціальні компоненти.

На нашу думку, цифровізацію міжнародної торгівлі доцільно визначати як комплексний процес структурної трансформації торговельних відносин, що ґрунтується на інтеграції цифрових технологій (штучного інтелекту, Інтернету речей, блокчейн-технологій, великих даних та цифрових платформ) у всі етапи міжнародних торговельних операцій – від виробництва і логістики до фінансових розрахунків та регуляторного супроводу, з метою підвищення ефективності, прозорості, швидкості та масштабованості глобальних торговельних потоків, одночасно формуючи нові можливості та виклики у сфері кібербезпеки, регуляторної гармонізації та подолання цифрового розриву між країнами.

Таке визначення дозволяє розглядати цифровізацію не лише як технологічний інструмент, а як системний чинник структурних змін у міжнародній торгівлі, що впливає на архітектуру глобальних ринків, роль учасників торговельних відносин і механізми міжнародної економічної взаємодії.

На сучасному етапі розвитку світової економіки спостерігається глибока та багатовимірна трансформація міжнародних економічних відносин, що відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних чинників. Серед ключових детермінант цих змін слід виокремити стрімкий технологічний прогрес, загострення геополітичної нестабільності, посилення кліматичних викликів, а також глобальні наслідки пандемії COVID-19. У сукупності ці фактори спричинили перегляд усталених підходів до організації міжнародної торгівлі, інвестиційної діяльності та міждержавного економічного співробітництва.

Особливу роль у зазначених трансформаційних процесах відіграє цифровізація, яка поступово перетворюється на один із визначальних чинників розвитку міжнародної торгівлі. Використання цифрових технологій призводить до розмивання традиційних географічних меж, зменшення транзакційних витрат та формування принципово нових форматів економічної взаємодії між суб'єктами ринку. Електронна комерція, цифрові платформи, блокчейн-рішення, штучний інтелект і великі масиви даних істотно змінюють механізми укладання угод, управління ланцюгами постачання та здійснення фінансових розрахунків у міжнародному масштабі.

Цифрові технології не лише доповнюють традиційні торговельні моделі, а й трансформують їх на системному рівні. Зокрема, вони сприяють скороченню часу укладання угод, підвищенню прозорості торговельних операцій, а також розширенню доступу компаній до глобальних ринків. Для більш детального аналізу зазначених змін доцільно порівняти характеристики традиційної та цифрової торгівлі, що представлено в табл. 1

Таблиця 1. Порівняння традиційної та цифрової торгівлі за основними критеріями

Критерій	Традиційна торгівля	Цифрова торгівля
Час угоди	Дні/тижні	Хвилини/години
Витрати на логістику	Високі (мити, зберігання, транспорт)	Низькі (автоматизація, відсутність посередників)
Географія	Обмежена кордонами та інфраструктурою	Глобальна (доступ до 5+ млрд інтернет-користувачів)
Масштабованість	Обмежена виробничими потужностями	Необмежена (хмарні рішення, цифрові товари)
Персоналізація	Стандартизовані пропозиції	Висока (AI, Big Data)
Ризики	Фізичні (порушення поставок, пожежі)	Кіберзагрози (хакерські атаки, шахрайство)

Узагальнено за [1, 3, 4]

Аналіз даних, наведених у табл. 1. дозволяє зробити висновок, що цифрова торгівля має суттєві конкурентні переваги порівняно з традиційними формами торговельної діяльності. Передусім це стосується швидкості здійснення торговельних операцій, значного скорочення

логістичних і транзакційних витрат, а також можливості виходу на глобальну аудиторію споживачів незалежно від територіального розташування підприємства. Крім того, цифрові інструменти забезпечують високий рівень масштабованості бізнесу та створюють умови для персоналізації товарів і послуг відповідно до індивідуальних потреб клієнтів.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що сучасна міжнародна торгівля перебуває на етапі якісних змін, які мають характер справжньої цифрової революції. Упровадження цифрових технологій докорінно змінює традиційні підходи до організації торговельних процесів, відкриваючи нові можливості як для великих транснаціональних корпорацій, так і для малого та середнього бізнесу. Електронна комерція, блокчейн-технології, автоматизовані логістичні системи та інтелектуальні аналітичні інструменти формують нову архітектуру глобальної торговельної системи.

Основні напрями трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації узагальнено та систематизовано на рис. 1.

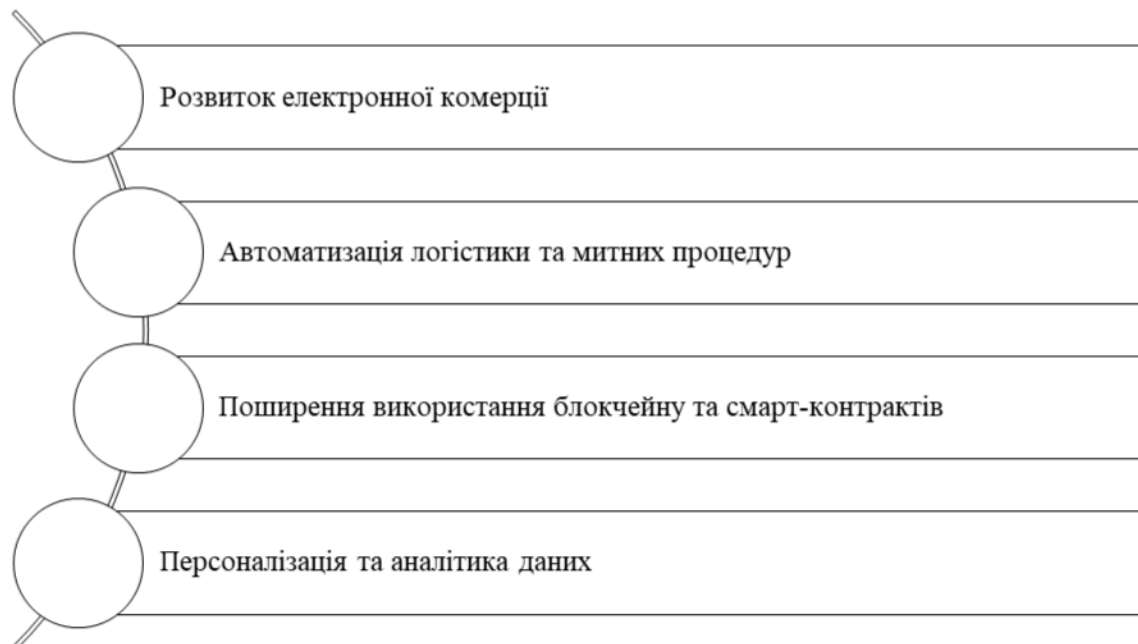

Рис. 1. Основні напрями трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації

Отже, ключові напрями трансформації міжнародної торгівлі під впливом цифровізації можна охарактеризувати таким чином.

По-перше, онлайн-торгівля поступово перетворюється на один із головних драйверів зростання світової економіки та міжнародної торгівлі [11-13]. Зокрема, за даними Statista, глобальні роздрібні продажі електронної торгівлі мали становити близько \$6,51 трлн у 2023 р. [13]. Аналітичні джерела на основі eMarketer (через SellersCommerce) оцінюють, що роздрібні продажі електронної торгівлі у світі у 2023 р. становили близько \$5,82 трлн, зростаючи у наступні роки до понад \$6,33 трлн у 2024 р. [12].

По-друге, використання цифрових технологій у сфері логістики та управління ланцюгами постачання забезпечує їх оптимізацію та підвищення ефективності. Інтернет речей (IoT), штучний інтелект і аналітика великих даних дозволяють відстежувати переміщення товарів у режимі реального часу, прогнозувати попит та мінімізувати ризики затримок поставок. Зокрема, глобальна блокчейн-платформа TradeLens, розроблена компаніями IBM і Maersk, мала на меті об'єднати дані від перевізників, портів і митних органів у єдиному цифровому середовищі, що дозволяло в реальному часі обмінюватися транспортними даними та документацією між учасниками ланцюга поставок і підвищувати ефективність логістичних операцій у міжнародній торгівлі [14, 15]. За даними галузевих аналізів, застосування блокчейн-технологій і пов'язаних цифрових рішень може знизити час обробки транзакцій і документів у ланцюгах поставок на 20–40 %, одночасно підвищуючи прозорість і безпеку даних, що є ключовим для оптимізації міжнародних торговельних процесів [16]. Результати досліджень також підтверджують, що інтеграція IoT-пристроїв для відстеження вантажів та застосування AI-аналітики значно сприяє прогнозуванню логістичних подій, зниженню затримок і підвищенню адаптивності ланцюгів поставок у глобальній системі торгівлі.

По-третє, важливу роль у трансформації міжнародної торгівлі відіграють блокчейн-технології, які забезпечують прозорість, безпеку та незмінність торговельних операцій. Використання розподілених реєстрів дозволяє автоматизувати митні та платіжні процеси, зменшити кількість

посередників і мінімізувати корупційні ризики. Зокрема, платформа Dubai Trade Platform успішно застосовує блокчейн для цифровізації митного адміністрування. Окрім цього, зростає роль криптовалютних та цифрових платіжних інструментів, які стають альтернативою традиційним банківським переказам, особливо в країнах із нестабільними фінансовими системами [17].

По-четверте, технології Big Data та штучного інтелекту істотно розширюють можливості компаній у сфері аналізу споживчого попиту та формування персоналізованих торговельних пропозицій. Використовуючи алгоритми машинного навчання, компанії можуть прогнозувати поведінку споживачів, оптимізувати складські запаси та знижувати логістичні витрати. Наприклад, компанія Amazon застосовує AI-рішення для прогнозування покупок, що дозволяє скоротити витрати на зберігання та доставку товарів на 15–20% [18].

Водночас активний розвиток цифрової торгівлі супроводжується появою низки суттєвих викликів, які потребують комплексного аналізу та прогнозування. Зокрема одним із найсерйозніших викликів є зростання кіберзагроз, зокрема атак на ланцюги постачання та інформаційні системи компаній. Не менш важливою проблемою залишаються регуляторні бар'єри, пов'язані з відмінностями у національних підходах до регулювання цифрової торгівлі та обробки персональних даних. Окрему увагу слід приділити проблемі цифрового розриву між країнами та регіонами. За даними ООН, значна частина населення країн, що розвиваються, зокрема в Африці, досі не має стабільного доступу до інтернету, що обмежує їхню інтеграцію в глобальну цифрову економіку [19].

Вплив цифровізації на міжнародну торгівлю в Україні також є багатовекторним і супроводжується як позитивними зрушеннями, так і низкою викликів. Аналіз сучасних тенденцій дозволив виокремити ключові напрями змін, які представлені в табл. 2.

Таблиця 2. Основні зміни міжнародної торгівлі під впливом цифровізації

Напрямок змін	Характеристика змін
Зростання обсягів електронної комерції	З кожним роком все більше українських підприємств виходить на міжнародні ринки через онлайн-платформи, що дозволяє їм значно знижувати витрати на ведення бізнесу та отримувати доступ до нових клієнтів по всьому світу. Онлайн-торгівля дозволяє малим і середнім підприємствам виходити на міжнародні ринки, це збільшує конкуренцію але забезпечує економічне зростання.
Логістичні зміни та покращення постачання	В Україні активізувався розвиток електронних платформ для міжнародної торгівлі, що дозволяє автоматизувати процеси митного оформлення, відстеження вантажів, а також зменшує час доставки.
Цифровізація митних процедур	Одним із важливих кроків для інтеграції України в міжнародну торгівлю стало впровадження електронного декларування та автоматизації митних процедур. Це дозволяє зменшити корупційні ризики, знизити час на митне оформлення товарів, а також підвищити прозорість і ефективність митної системи країни. Завдяки цьому міжнародні торговельні операції стають більш оперативними та передбачуваними для українських експортерів.

Укладено автором

Дані табл. 2 свідчать, що цифровізація сприяє зростанню обсягів електронної комерції в Україні, розширенню участі малих і середніх підприємств у міжнародній торгівлі, а також оптимізації логістичних і митних процедур. Водночас ці процеси вимагають значних інвестицій у цифрову інфраструктуру та підвищення рівня цифрової зрілості бізнесу. Разом із тим цифровізація відкриває для України нові перспективи розвитку інноваційних секторів економіки, зокрема IT, FinTech та електронної комерції. Активний розвиток цих галузей створює передумови для інтеграції України у глобальні цифрові ланцюги створення вартості.

Отже, проведене дослідження підтверджує, що цифровізація є одним із ключових чинників трансформації міжнародної торгівлі. Вона відкриває нові можливості для бізнесу, підвищує ефективність торговельних процесів та сприяє економічному зростанню. Водночас цифрова трансформація супроводжується викликами, пов'язаними з кібербезпекою, регуляторними

бар'єрами та нерівномірним доступом до цифрових технологій. Для максимально ефективного використання потенціалу цифрової торгівлі Україні необхідно продовжувати розвиток цифрової інфраструктури, удосконалювати правове регулювання та стимулювати інноваційну діяльність у стратегічно важливих галузях економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження дозволило узагальнити та систематизувати сучасні підходи до цифровізації міжнародної торгівлі та визначити її ключову роль як чинника структурних змін у світовій економіці. Аналіз наукових джерел показав, що цифровізація міжнародної торгівлі охоплює інтеграцію технологій штучного інтелекту, Інтернету речей, блокчейну та аналітики великих даних у всі ланки торговельного процесу, сприяє підвищенню ефективності логістики, скороченню часу угод та зниженню операційних витрат. У ході дослідження виділено ключові напрями структурних змін, зокрема зростання обсягів електронної комерції, оптимізацію ланцюгів поставок, цифровізацію митних процедур, впровадження блокчейну та криптовалютних платіжних систем, персоналізацію пропозицій за допомогою AI та Big Data. Водночас ідентифіковано ряд викликів, що супроводжують цифровізацію міжнародної торгівлі, зокрема кібербезпеку, регуляторні бар'єри та цифровий розрив між країнами, що обмежує доступ до глобальної цифрової економіки, особливо для країн, що розвиваються, включно з Україною. Проаналізовано практичний досвід провідних цифрових платформ та країн, таких як Amazon, Alibaba, Dubai Trade Platform та TradeLens, що дозволило виділити ефективні підходи до впровадження цифрових рішень у міжнародну торгівлю. Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі полягають у розробці комплексної методології оцінювання впливу цифровізації на ефективність міжнародних торговельних процесів, дослідженні впливу цифрового розриву на інтеграцію країн, що розвиваються, у глобальну економіку, аналізі можливостей інтеграції криптовалютних та цифрових платіжних інструментів у національні та

міжнародні системи, розробці стратегій підвищення цифрової зрілості малого та середнього бізнесу в Україні, а також формуванні системи моніторингу та прогнозування тенденцій цифровізації міжнародної торгівлі для оптимізації ланцюгів поставок і підтримки експортерів. Таким чином, цифровізація міжнародної торгівлі виступає не лише технічним інструментом модернізації торговельних процесів, а й стратегічним фактором структурних змін, що визначає нові моделі взаємодії учасників ринку та конкурентоспроможність держав у глобальній економіці. Впровадження цифрових технологій сприяє зниженню трансакційних витрат, прискоренню торговельних операцій, підвищенню прозорості та доступності міжнародних ринків для ширшого кола учасників, включно з малими та середніми підприємствами. Водночас цифровізація змінює товарну й географічну структуру торгівлі, стимулює зростання торгівлі послугами та цифровими продуктами, а також формує нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, цифровою нерівністю та необхідністю адаптації нормативно-правового регулювання. У цьому контексті ефективна інтеграція цифрових інструментів у міжнародну торговельну систему потребує узгоджених дій держав, бізнесу та міжнародних організацій з метою забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності національних економік у глобальному цифровому просторі.

Література

1. Zhang H. The impact of digital technology on international trade. *Economics, Management and Administration*. 2025. Vol. 3 (113). P. 131–134. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-3\(113\)-131-134](https://doi.org/10.26642/ema-2025-3(113)-131-134).
2. Шевченко, І., Зварич, І., Кравчук, Д. Дослідження цифрової торгівлі Великобританії в контексті адаптації для українського ринку. *Журнал європейської економіки*. 2023. Т. 21, № 4. С. 499-511. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1625>.

3. Shlapak A., Yatsenko O., Ivashchenko O., Zarytska N., Osadchuk V. Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 6 No. 53, P. 334-347. DOI : <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.53.2023.4241>
4. Mirzaye S., Mohiuddin M. Digital Transformation in International Trade: Opportunities, Challenges, and Policy Implications. *Journal of Risk and Financial Management*. 2025. vol. 18, no. 8, p. 421, DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18080421>
5. Osadchuk V. Priorities of digitalization in international trade: the experience of driver countries in digital transformation. *EUREKA: Social and Humanities*. 2024. no. 6. p. 42-50. DOI: <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2024.003671>
6. Яценко О. М., Тананайко Т. С. Вплив цифровізації міжнародної торгівлі на економічний розвиток країн. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8, № 2. С. 260–269.
7. Харенко В., Скрипник Н. Цифрова трансформація міжнародної торгівлі в контексті посилення глобальної конкуренції. *Галицький економічний вісник*. 2025. № 2 (93). С. 172. DOI: [10.33108/galicianvisnyk_tntu](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu) 2025.02.
8. Constantin, A., Cetulean, M., Radu, C.-G., Dumitra, E.-C., Iacob, A. T. (2025). The impact of digitalisation on supply chain competitiveness: A multi-country comparative approach. *Sustainability (Switzerland)*. 2025. Vol. 17. Iss. 9. DOI: <https://doi.org/10.3390/su17093345>
9. OECD. Digital trade. 2025. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/digital-trade.html>
10. WTO. Global trends in digital trade. 2025. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/dtd2023_e.pdf

11. Beumer Group. (2023). What's next: What to expect in global e-commerce in 2023. <https://www.beumergroup.com/knowledge/wd/whats-next-what-to-expect-in-global-e-commerce-in-2023/>
12. SellersCommerce. (2024). Global e-commerce statistics and trends. <https://www.sellerscommerce.com/blog/ecommerce-statistics/>
13. Statista Research Department. (2023). Retail e-commerce sales worldwide from 2014 to 2027. <https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/>
14. IBM. (2018). IBM and Maersk introduce TradeLens blockchain shipping solution. <https://www.ibm.com/press/us/en/pressrelease/54506.wss>
15. Maersk. (2019). TradeLens: Digitizing global supply chains. <https://www.maersk.com/news/articles/2019/01/30/tradelens-digitizing-global-supply-chains>
16. Jomeri. (2021). Blockchain technology in supply chain management: A systematic review. *Journal of Management and Engineering Research in Industry*. <https://www.jomeri.org/index.php/jomeri/article/view/30>
17. Dubai Media Office. (2024). Dubai Customs launches blockchain platform to enhance efficiency of commercial operations. <https://mediaoffice.ae/en/news/2024/july/08-07/dubai-customs-launches-blockchain-platform-fo>
18. Amazon. Amazon announces AI-powered innovations in delivery, inventory, forecasting, robotics. Retrieved from <https://www.aboutamazon.com/news/operations/amazon-ai-innovations-delivery-forecasting-robotics>
19. UNCTAD. (2023). Digital economy report 2023: Creating value and capturing benefits. United Nations Conference on Trade and Development. <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2023>

References

1. Zhang, H. (2025), "The impact of digital technology on international trade", *Economics, Management and Administration*, vol. (3(113)), pp. 131-134. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2025-3\(113\)-131-134](https://doi.org/10.26642/ema-2025-3(113)-131-134)
2. Shevchenko, I. Zvarych, I. and Kravchuk, D. (2023), "Research of digital trade in the United Kingdom in the context of adaptation for the Ukrainian market", *Zhurnal yevropeys'koyi ekonomiky*, vol. 21, no. 4, pp. 499-511, available at: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1625> (Accessed 10 Jan 2026).
3. Shlapak, A. Yatsenko, O. Ivashchenko, O. Zarytska, N. and Osadchuk, V. (2023). "Digital transformation of international trade in the context of global competition: technological innovations and investment priorities", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, Vol. 6 No. 53, 334-347. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.53.2023.4241>
4. Mirzaye, S. and Mohiuddin, M. (2025), "Digital Transformation in International Trade: Opportunities, Challenges, and Policy Implications", *Journal of Risk and Financial Management*, vol. 18, no. 8, p. 421, DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm18080421>
5. Osadchuk, V. (2024), "Priorities of digitalization in international trade: the experience of driver countries in digital transformation", *EUREKA: Social and Humanities*, vol. 6, p. 42-50. <https://doi.org/10.21303/2504-5571.2024.003671>
6. Yatsenko, O.M. and Tananayko, T.S. (2023), "Impact of digitalization of international trade on the economic development of countries", *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 8, no. 2, pp. 260-269.
7. Kharenko, V. and Skrypnyk, N. (2025), "Digital transformation of international trade in the context of strengthening global competition", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 2 (93), p. 172, DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2025.02.

8. Constantin, A. Cetulean, M. Radu, C.-G. Dumitra, E.-C. and Iacob, A.T. (2025), “The impact of digitalisation on supply chain competitiveness: A multi-country comparative approach”, *Sustainability (Switzerland)*, Vol. 17, Iss. 9. DOI: <https://doi.org/10.3390/su17093345>
9. OECD. (2025), “Digital trade”, available at: <https://www.oecd.org/en/topics/digital-trade.html> (Accessed 10 Jan 2026).
10. WTO. (2025), “Global trends in digital trade”, available at: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/dtd2023_e.pdf (Accessed 10 Jan 2026).
11. Beumer Group. (2023), “What’s next: What to expect in global e-commerce in 2023”, available at: <https://www.beumergroup.com/knowledge/wd/whats-next-what-to-expect-in-global-e-commerce-in-2023/> (Accessed 10 Jan 2026).
12. SellersCommerce. (2024), “Global e-commerce statistics and trends”, available at: <https://www.sellerscommerce.com/blog/ecommerce-statistics/> (Accessed 10 Jan 2026).
13. Statista Research Department. (2023), “Retail e-commerce sales worldwide from 2014 to 2027”, available at: <https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/> (Accessed 10 Jan 2026).
14. IBM. (2018), “IBM and Maersk introduce TradeLens blockchain shipping solution”, available at: <https://www.ibm.com/press/us/en/pressrelease/54506.wss> (Accessed 10 Jan 2026).
15. Maersk. (2019), “TradeLens: Digitizing global supply chains”, available at: <https://www.maersk.com/news/articles/2019/01/30/tradelens-digitizing-global-supply-chains> (Accessed 10 Jan 2026).
16. Jomeri. (2021), “Blockchain technology in supply chain management: A systematic review”, *Journal of Management and Engineering Research in Industry*, available at: <https://www.jomeri.org/index.php/jomeri/article/view/30> (Accessed 10 Jan 2026).

17. Dubai Media Office. (2024), “Dubai Customs launches blockchain platform to enhance efficiency of commercial operations”, available at: <https://mediaoffice.ae/en/news/2024/july/08-07/dubai-customs-launches-blockchain-platform-fo> (Accessed 10 Jan 2026).

18. Amazon. (2025), “Amazon announces AI-powered innovations in delivery, inventory, forecasting, robotics”, available at: <https://www.aboutamazon.com/news/operations/amazon-ai-innovations-delivery-forecasting-robotics> (Accessed 10 Jan 2026).

19. UNCTAD. (2023), “Digital economy report 2023: Creating value and capturing benefits”, available at: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2023> (Accessed 10 Jan 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 15.01.26

Прорецензовано / Revised: 29.01.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26